

بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی در زمینه نیاز به آموزش کارآفرینی (مطالعه موردی: دانشکده

کشاورزی همدان و کردستان).

مینا ضمیری آراسته^۱ - فرشته عوافتی اکمل^۲

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد، رشته ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه کردستان، ایمیل:

m.zamiri69@yahoo.com

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد، رشته ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایمیل:

fereshteh.avatefi@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی در زمینه نیاز به دانش کارآفرینی می باشد تحقیق کاربردی حاضر از نوع توصیفی است که به شیوه پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری این مطالعه دانشجویان سال آخر کلیه رشته های کشاورزی در دانشگاه همدان و کردستان در سال ۱۳۹۵ بود. نمونه گیری به شیوه تمام شماری بود (n=157). ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ساختار یافته بود که شامل چهار بخش اطلاعات فردی، نیازهای دانشی دانشجویان در زمینه کارآفرینی، نیازهای گرابشی و نیازهای مهارتی در زمینه کارآفرینی و راه اندازی کسب و کار بود که روایی محتوایی آن توسط تعدادی از متخصصین کشاورزی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد که برای هر سه سطح مورد سنجش (دانش، نگرش، و مهارت) بالاتر از ۰/۸ بود. پس از جمع آوری داده ها و کدگذاری از نرم افزار Spss18 برای تجزیه و تحلیل داده ها برگرفته شد. نتایج حاصل از همبستگی بین متغیرهای مستقل تحقیق و سطوح نیازهای آموزشی دانشجویان نشان داد: رابطه منفی بین متغیر توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار و میزان نیازهای دانشی کارآفرینی وجود دارد. همچنین نتایج همبستگی متغیرهای فردی و نگرش به کارآفرینی نشانگر آن است که دانشجویانی که توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار جدید را دارند به میزان بیشتری به کارآفرینی علاقه دارند. نتایج حاصل از همبستگی بین متغیرهای فردی و نیازهای بخش مهارتی نشانگر رابطه مثبت و معنی داری بین سن و نیازها به آموزش مهارت های کارآفرینی وجود دارد.

واژه های کلیدی: نیاز سنجی آموزشی، کارآفرینی، آموزش کارآفرینی، دانشجویان کشاورزی، نگرش

^۱ نویسنده مسئول: مینا ضمیری آراسته

رایانامه: m.zamiri69@yahoo.com

Student's attitude towards entrepreneurship education needs (Case study: Hamedan Agricultural College, Kurdistan).

Mina zamiri arasthe¹- fereshteh.avatefi akmal²

Abstract

The purpose of this research was to study the attitude of agricultural students about the need for entrepreneurship knowledge. The present research is a descriptive survey that has been conducted in a survey method. The statistical population of this study was the last year students of all agricultural fields at Hamedan University and Kurdistan University in 1395. Sampling was in full measure (n = 157). The data gathering tool was a structured questionnaire consisting of four sections of individual information, students' knowledge needs in entrepreneurship, trends in needs and skills requirements in entrepreneurship and business start up, content validity of which was approved by a number of agricultural experts and Its reliability was measured using Cronbach's alpha coefficient, which was more than 0.8 for all three levels of (knowledge ,attitude, skill). After collecting data and coding, Spss18 software was used to analyze the data. The results of the correlation between the independent variables of the research and the levels of educational needs of the students showed that there is a negative relationship between the ability to deal with business startup problems and the level of knowledge needs of entrepreneurship. Also, the results of the correlation between individual variables and attitudes toward entrepreneurship indicate that students who are able to cope with the problems of setting up a new business are more interested in entrepreneurship. The results of correlation between individual variables and skills needs indicate that there is a positive and significant relationship between age and needs in training entrepreneurship skills.

Key words: Educational Needs Assessment, Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Agricultural Students, Attitude

مقدمه

عصر جدید، عرصه رقابت بر سر منابع و سرمایه هاست، کشورهای بزرگ صنعتی که فاتحان این عرصه اند بهره‌وری از منابع و سرمایه‌ها را در سرلوحه کار خود قرار داده‌اند و در پرتو وجود افراد تحصیل کرده و متخصص، چرخ‌های رشد و توسعه را به حرکت در آورده‌اند و به ابداعات و نوآوری‌هایی دست یافته‌اند. دسترسی به این نوآوری‌ها که اقتصاد کشورهای توسعه یافته را از نو زنده کرده است منوط به کارآفرینی است (صالحی عمران و رستمی، ۱۳۸۷). آموزش کارآفرینی به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای افزایش گرایش کارآفرینی افراد مطرح شده است. از این رو طرح‌های آموزشی به طور بسیار امیدوارکننده به منظور افزایش تعداد کارآفرینان بالقوه و در حال تولد رو به افزایش است (Linan et al, 2011). نخستین گام در برنامه آموزشی تعیین نیاز آموزشی است نیاز وضعیتی است که بین آنچه هست و آنچه مطلوب است وجود دارد به عبارتی شکافی که بین سطح فعلی قابلیت‌ها و سطح بالاتر آن وجود دارد (Knowles, 1937). نیاز و توجه به آن به عنوان یکی از اصول اساسی در کلیه نظام‌های آموزشی به ویژه نظام آموزش کشاورزی که شالوده اساسی آن مبتنی بر تغییرات برنامه‌ریزی شده برای تغییر رفتار مطلوب فراگیران از طریق برنامه‌های آموزشی است. نیاز سنجی یک فرآیند نظام دار جهت تعیین هدف‌ها و آنچه که باید باشد، تشخیص تفاوتها تفاوت بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب و تعیین اولویت تفاوت‌ها جهت انجام آموزش کارشناسان است. وضعیت موجود در محث نیاز سنجی عبارتست از توانایی‌ها و آمادگی‌های هر فرد برای انجام کار؛ در حالی که وضعیت مطلوب، عبارت است از مجموع توانمندی‌ها و مهارت‌هایی که هر فرد در شغل ویژه‌ای بر اساس آرمانها و ایده‌آل‌های سازمان باید دارا باشد. نیاز سنجی می‌تواند توسط مقامات آموزشی و محلی، مدارس و دانشگاه‌ها و مؤسسات در سطح جامعه محلی انجام شود (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۸). مطالعات نشان می‌دهد که بین نیازهای بازار کار و آنچه دانشجویان در دوران تحصیل آموزش می‌بینند فاصله وجود دارد و بیکاری به خصوص در میان دانشجویان کشاورزی در حال افزایش است. بنابراین نیاز به ایجاد مشاغل جدید و خود اشتغالی و مشاغلی که در آن فرد مالک کار خود است بیشتر احساس می‌شود. مسئله بیکاری به عنوان مانعی در مسیر توسعه کشورهای در حال توسعه و یکی از عمده ترین چالش‌های اقتصادی، اجتماعی و از مهم‌ترین تهدیدات برای امنیت غذایی و توسعه ملی کشورها محسوب می‌شود (کردنائیچ، ۱۳۸۴). دانشگاهها ملزم هستند برای ترقی و ترویج آموزش کارآفرینی بیندیشند، چون نسل جوان نیاز دارد که بداند چطور در برابر محیط‌های ناامن و پیچیده و قوانین و مقررات متغیر در بازار کار بطور انعطاف پذیر عمل کند. ساختار نظام آموزشی باید طوری تنظیم گردد که فارغ التحصیلان آموزش عالی باید بتواند با ارائه برنامه‌های آموزشی، بتوانند در آینده بصورت کارآفرین در جامعه فعالیت کنند (ussman, 1998). لذا این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان با نیازهای آموزشی آنها در زمینه آموزش کارآفرینی انجام شده است. شواهد موید عدم وجود یک تحقیق جامع در مورد این موضوع در جامعه‌ی مورد مطالعه است. از این رو این پژوهش به بررسی این موضوع پرداخته است. نتایج مطالعات پیشین در مورد این موضوع به شرح زیر است:

یارایی (۱۳۸۳) به بررسی روحیات کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه شیراز پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد که بین ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان با جنسیت، سن، محل تولد، سطح تحصیلات آنها رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج پژوهش صالحی عمران و رستمی (۱۳۸۸) نشان داد که برنامه‌های آموزشی دانشگاه زمینه مناسبی در پرورش ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان فراهم نکرده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه عملکرد برنامه‌های آموزشی در دانشکده‌های مختلف نشان داد که هیچکدام از دانشکده‌ها عملکرد بهتر یا بدتری نسبت به سایر دانشکده‌ها در پرورش روحیه‌ی کارآفرینی نداشته است و میزان برخورداری دانشجویان از روحیه‌ی کارآفرینی در ۱۴ دانشکده مورد مطالعه تفاوت معناداری با هم نداشته است. همچنین نتایج آزمون تی تست برای مقایسه میانگین روحیه‌ی کارآفرینی زنان دانشجو و مردان دانشجو نشان داد که بین جنسیت و روحیه‌ی کارآفرینی رابطه معناداری وجود نداشته است. کواری و حسینی (۱۳۹۰) در مورد نیاز سنجی دوره‌های آموزشی مورد نیاز پیشنهادی به منظور کارآفرینی در دانش‌آموختگان جنوب کشور پرداختند که نتایج پژوهش آنها نشان داد که بین آموزش‌های نظری و نیازهای شغلی افراد مورد مطالعه تفاوت وجود دارد. نتایج

پژوهش نیلچیلن و کسایی (۱۳۹۱) حکایت از اثر معنادار سوابق و رشته تحصیلی دانشجویان دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه شهید بهشتی، بر نيمرخ کارآفرینی آنان است. مهمدی کربلابی و همکاران (۱۳۹۲) ضمن تبیین نقش آموزش کشاورزی در فرآیند توسعه کارآفرینی دانش آموختگان کشاورزی اهمیت آموزش کشاورزی را به عنوان بخش مهمی از نظام آموزش عالی که در توسعه کارآفرینی و اشتغال دانش آموختگان نقش حیاتی دارد را بررسی و در این زمینه راهکارهایی ارائه نمودند. پژوهشی که خالدی و همکاران (۱۳۹۳) به تبیین نیازهای آموزشی دانشجویان کشاورزی در زمینه وظایف تجاری کارآفرینی پرداختند که طی این پژوهش ۵۶ موضوع آموزشی دارای بالاترین اولویت بود و نیازهای آموزشی از دید دانشجویان و اساتید با یکدیگر تطبیق داشتند. ایجاد ایده تولیدات و خدمات جدید، تدوین طرح تجاری و تعیین بخش‌های مختلف بازار دارای بالاترین اولویت‌ها بودند. و هم چنین نیازها از دید اساتید و دانشجویان همخوانی داشت. نتایج تحقیق ویسپر و مک کولان (۱۹۹۷) نشان می‌دهد که دوره‌های آموزش کارآفرینی می‌تواند به فارغ التحصیلان در تصمیم‌گیری بهتر در فرآیند راه اندازی کسب و کار کمک کند. از نظر ریچارد و توج (۲۰۰۳) بهبود اشتغال دانش آموختگان در طی دروس دانشگاهی از راههایی مثل ایجاد تفکر انتقادی- حل مسئله- تفکر استدلالی- توانایی بحث و تبادل نظر توانایی تعامل اجتماعی به دست می‌آید بازار کار علاوه بر دانش نظری نیازمند دانش عملی، تجربه و توان مدیریتی است. نتایج مطالعه‌ی سانچز (۲۰۱۱) نشان داد که خود باوری، خطر پذیری، پیشناز بودن و قصد خود اشتغالی به طور مشخصی بعد از برنامه‌های آموزش کارآفرینی نسبت به قبل از برنامه‌های آموزشی افزایش یافت. فایول (۲۰۱۵) به بررسی نقش برنامه‌های آموزش کارآفرینی بر نگرش و قصد کارآفرینان پرداخت، نتایج مطالعه او نشانگر آن است که دانش آموزانی که به طور قابل توجهی در معرض آموزش کارآفرینی قرار داشتند نسبت به سایر دانش آموزان دارای نگرش مثبتی به کارآفرینی بودند.

جین و چادری (۲۰۱۷) به بررسی تأثیر آموزش کارآفرینی بر روی اهداف کارآفرینی کارآفرینان در بین ۱۶۴ نفر از دانشجویان در هند در دو گروه پرداختند. نتایج یافته‌های آنها نشان داد گروه اول که آموزش‌های کارآفرینی را گذرانده بودند، بین سهم آموزش و توسعه مهارت آنان با قصد کارآفرینی رابطه منفی وجود دارد. همچنین نتایج یافته‌های آنها بیان گر رابطه منفی بین سطح آموزش عمومی با قصد کارآفرینانه در بین گروه دوم (گروهی که آموزش‌ها را نگذرانده است).

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی محسوب می‌شود و از آنجا که هدف تحقیق بررسی بررسی رابطه بین ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان با نیازهای آموزشی آنها در زمینه آموزش کارآفرینی می‌باشد، تحقیق از نوع توصیفی و از نظر چگونگی استفاده از نتایج و یافته‌های تحقیق، پژوهشی کاربردی است. جامعه آماری این مطالعه دانشجویان سال آخر کلیه گرایش‌های مهندسی کشاورزی دانشکده کشاورزی همدان و سنندج در سال ۱۳۹۵ که به روش تمام شماری به تعداد نفر ۱۵۷ انتخاب گردیدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه ساختار یافته بود که شامل چهار بخش اطلاعات فردی، نیازهای دانشی دانشجویان در زمینه کارآفرینی، نیازهای گرایشی و نیازهای مهارتی در زمینه کارآفرینی و راه اندازی کسب و کار بود که روایی محتوایی آن توسط تعدادی از متخصصین در حوزه ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی بررسی و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد که برای هر سه سطح مورد سنجش (دانش، نگرش، و مهارت) بالاتر از ۰/۸ بود که نشان دهنده پایایی پرسشنامه به کار گرفته شده می‌باشد. در تحقیق حاضر به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از آماره‌های توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در آمار توصیفی از آماره‌هایی نظیر میانگین، میانه، مد، انحراف معیار، کمینه و بیشینه استفاده می‌شود. و در آمار تحلیلی برای مقایسه بین ویژگی‌های فردی پاسخگویان و سه سطح مورد سنجش از ضرایب همبستگی استفاده شده است. پس از جمع‌آوری داده‌ها و کدگذاری از نرم افزار Spss18 برای تجزیه و تحلیل داده‌ها برگرفته شد.

نتایج و بحث

با توجه به دستاوردهای تحقیق، میانگین سن دانشجویان ۲۳/۱ و کم ترین ۲۱ و بالاترین آن‌ها ۲۸ سال سن داشتند. از نظر جنسیت ۵۲/۲ درصد دانشجویان خانم بودند. میانگین معدل ۱۵/۶۵ و کم ترین و بیشترین معدل به ترتیب ۱۲ و ۱۹ بود. فراوانی دانشجویان بر اساس محل زندگی، ۷۴/۵ شهری و ۲۵/۵ مربوط به دانشجویانی است که سکونت روستایی داشتند. پاسخگویان از گرایش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، باغبانی، زراعت و اصلاح نباتات، خاکشناسی، گیاه پزشکی و دام پروری مورد بررسی قرار گرفتند که دانشجویان گرایش باغبانی از بیشترین فراوانی (۲۴/۲ درصد) برخوردار بودند.

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق با میزان نیازهای دانشی کارآفرینی دانشجویان با مقیاس متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و کندال تائو b استفاده شد که خلاصه نتایج در جدول زیر منعکس گردیده است. همان‌طور که در جدول (۱) آمده است، بین متغیر توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار و میزان نیازهای دانشی کارآفرینی دانشجویان رابطه منفی و معنی داری در سطح ۰/۰۵ درصد وجود دارد؛ ($r = -0.132, sig = 0.047$). این نتایج حاکی از آن است که، دانشجویانی که توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار جدید را ندارند به میزان بیشتری نیاز به کسب نیازهای دانشی کارآفرینی دارند. هم‌چنین نتایج پردازش داده‌ها نشان می‌دهد که بین سایر متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق نظیر مواردی که در جدول زیر آمده است و میزان نیازهای دانشی کارآفرینی دانشجویان رابطه معنی داری یافت نشد.

جدول ۱- رابطه ویژگی‌های فردی و نیازهای دانشی کارآفرینی دانشجویان

متغیر وابسته	جنس	متغیر مستقل	جنس	نوع ضریب	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری
نیازهای دانشی کارآفرینی دانشجویان	فاصله‌ای	سن	فاصله‌ای	پیرسون	۰/۰۹	۰/۲۶۳
	فاصله‌ای	معدل	فاصله‌ای	پیرسون	۰/۰۱۹	۰/۸۱۹
	فاصله‌ای	وضعیت اشتغال	اسمی	کندال تائو b	-۰/۱	۰/۱۳۲
	فاصله‌ای	سابقه کار کشاورزی	اسمی	کندال تائو b	-۰/۱۲۲	۰/۶۵
	فاصله‌ای	محل سکونت	اسمی	کندال تائو b	۰/۱۲۵	۰/۰۶۰
	فاصله‌ای	تمایل به راه اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تائو b	-۰/۰۹۱	۰/۱۶۹
	فاصله‌ای	توانایی مالی راه اندازی کسب کار	اسمی	کندال تائو b	-۰/۱۲۷	۰/۰۵۴
	فاصله‌ای	توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تائو b	-۰/۱۳۲	۰/۰۴۷
	فاصله‌ای	جنسیت	اسمی	کندال تائو b	۰/۱۰۳	۰/۱۲۱
	فاصله‌ای	دانشگاه	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۴۹	۰/۴۵۵

*معنی داری در سطح ۰/۰۵ درصد

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق با میزان نگرش و علاقه دانشجویان به کارآفرینی با مقیاس متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و کندال تائو b استفاده شد که خلاصه نتایج در جدول زیر منعکس گردیده است. همان‌طور که در جدول (۲) آمده است، بین متغیر توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار و میزان نگرش و علاقه دانشجویان به کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد وجود دارد؛ ($r = 0/287, sig = 0/001$). این نتایج حاکی است که، دانشجویانی که توانایی مقابله با مشکلات راه‌اندازی کسب و کار جدید را دارند به میزان بیشتری به کارآفرینی علاقه دارند. همان‌طور که در جدول (۲) آمده است، بین متغیر تمایل به راه‌اندازی کسب و کار و میزان نگرش و علاقه دانشجویان به کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد وجود دارد؛ ($r = 0/190, sig = 0/004$). این نتایج حاکی از آن است که، دانشجویانی که تمایل به راه‌اندازی کسب و کار جدید دارند به میزان بیشتری به کارآفرینی علاقه دارند هم‌چنین نتایج پردازش داده‌ها نشان می‌دهد که بین سایر متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق نظیر مواردی که در جدول زیر آمده است و میزان نگرش و علاقه دانشجویان به کارآفرینی رابطه معنی‌داری یافت نشد.

جدول ۲- رابطه ویژگی‌های فردی و میزان نگرش و علاقه به کارآفرینی

متغیر وابسته	جنس	متغیر مستقل	جنس	نوع ضریب	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی‌داری
میزان نگرش و علاقه به آموزش کارآفرینی	فاصله‌ای	سن	فاصله‌ای	پیرسون	۰/۰۴۶	۰/۵۷۱
	فاصله‌ای	معدل	فاصله‌ای	پیرسون	۰/۰۹۲	۰/۲۶۱
	فاصله‌ای	وضعیت اشتغال	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۱۷	۰/۷۹۳
	فاصله‌ای	سابقه کار کشاورزی	اسمی	کندال تائو b	-۰/۱۲۶	۰/۰۵۸
	فاصله‌ای	محل سکونت	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۸۴	۰/۲۰۶
	فاصله‌ای	تمایل به راه‌اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تائو b	۰/۱۹۰	۰/۰۰۴*
	فاصله‌ای	توانایی مالی راه‌اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۴۹	۰/۴۵۸
	فاصله‌ای	توانایی مقابله با مشکلات راه‌اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تائو b	۰/۲۸۷	۰/۰۰۱*
	فاصله‌ای	جنسیت	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۷۱	۰/۲۸۴
	فاصله‌ای	دانشگاه	اسمی	کندال تائو b	۰/۰۷۴	۰/۲۶۸

*معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد

به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق با میزان نیازهای مهارتی دانشجویان در زمینه آموزش کارآفرینی با مقیاس متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و کندال تائو b استفاده شد که خلاصه نتایج در جدول زیر منعکس گردیده است. همان‌طور که در جدول (۳) آمده است، بین متغیر سن دانشجویان و میزان نیازهای آموزشی کارآفرینی دانشجویان به آموزش مهارت‌های کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد وجود دارد؛ ($r = 0/279, sig = 0/001$). این نتایج حاکی از آن است که، دانشجویانی که سن بیشتری دارند به میزان بیشتری نیازهای آموزش مهارت‌های کارآفرینی دارند. همان‌طور که در جدول (۳) آمده است، بین متغیر سابقه کار کشاورزی و میزان نیازهای آموزشی کارآفرینی دانشجویان به آموزش مهارت‌های کارآفرینی رابطه منفی و معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ درصد وجود دارد؛ ($r = -0/177, sig = 0/008$). این نتایج حاکی از آن است که، دانشجویانی که سابقه کار کشاورزی بیشتری دارند نیاز به آموزش مهارت‌های کارآفرینی کمتری دارند. هم‌چنین نتایج پردازش داده‌ها نشان می‌دهد که بین سایر متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق نظیر مواردی که در جدول زیر آمده است و میزان نگرش و علاقه دانشجویان به کارآفرینی رابطه معنی‌داری یافت نشد.

جدول - رابطه ویژگی‌های فردی و نیازهای مهارتی در زمینه آموزش کارآفرینی

متغیر وابسته	جنس	متغیر مستقل	جنس	نوع ضریب	ضریب	سطح معنی داری
					همبستگی (r)	
	فاصله‌ای	سن	فاصله‌ای	پیرسون	۰/۲۷۹	۰/۰۰۱*
	فاصله‌ای	معدل	فاصله‌ای	پیرسون	-۰/۰۰۷	۰/۹۳۲
	فاصله‌ای	وضعیت اشتغال	اسمی	کندال تاو b	-۰/۰۴۷	۰/۴۸۰
	فاصله‌ای	سابقه کار کشاورزی	اسمی	کندال تاو b	-۰/۱۷۷	۰/۰۰۸*
آموزش مهارت‌های	فاصله‌ای	محل سکونت	اسمی	کندال تاو b	-۰/۰۰۸	۰/۹۰۷
کارآفرینی	فاصله‌ای	تمایل به راه اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تاو b	-۰/۰۵۶	۰/۴
	فاصله‌ای	توانایی مالی راه اندازی کسب کار	اسمی	کندال تاو b	-۰/۱۲۳	۰/۰۶۳
	فاصله‌ای	توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار	اسمی	کندال تاو b	-۰/۱۷۰	۰/۰۱۱
	فاصله‌ای	جنسیت	اسمی	کندال تاو b	۰/۰۸۴	۰/۲۰۸
	فاصله‌ای	دانشگاه	اسمی	کندال تاو b	۰/۰۵۹	۰/۳۷۷

*معنی داری در سطح ۰/۰۵ درصد

نتیجه گیری

بر اساس نتایج حاصل از همبستگی بین متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق با میزان نیازهای دانشی رابطه منفی بین متغیر توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار و میزان نیازهای دانشی کارآفرینی آمد که بر اساس این نتیجه دانشجویانی که توانایی کم تری برای مقابله با مشکلات کارآفرینی دارند، میبایست تحت آموزش بیشتری قرار گیرند. فیول (۲۰۱۳) نیز به نقش آموزش بر نگرش مثبت به کارآفرینی اشاره داشته است. نتایج همبستگی متغیرهای فردی و نگرش به کارآفرینی نشانگر آن است که دانشجویانی که توانایی مقابله با مشکلات راه اندازی کسب و کار جدید را دارند به میزان بیشتری به کارآفرینی علاقه دارند. همبستگی بین متغیرهای فردی و نیازهای بخش مهارتی رابطه مثبت معنی داری بین سن و نیازها به آموزش مهارت‌های کارآفرینی دارد نتایج تحقیق یارایی (۱۳۸۸) نیز به رابطه معنی دار بین سن و ویژگی‌های کارآفرینی اشاره دارد و رابطه منفی بین متغیر سابقه کار کشاورزی و میزان نیازهای دانشجویان به آموزش مهارت‌های کارآفرینی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد؛ این نتایج حاکی از آن است که، دانشجویانی که سابقه کار کشاورزی بیشتری دارند نیاز به آموزش مهارت‌های کارآفرینی کمتری دارند.

فهرست منابع

- خالدی، خ و آگهی، ح و اسکندری، ف. (۱۳۹۳) نیازهای آموزشی مدیریت کارآفرینی دانشجویان دانشکده های کشاورزی غرب ایران. فصلنامه پژوهش میریت آموزش کشاورزی، شماره ۳۰
- صالحی عمران، ا و رستمی، ف. (۱۳۸۸). بررسی تاثیر آموزش های دانشگاهی در پرورش ویژگی های کار آفرینی دانشجویان، فصلنامه مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، دوره ۱، شماره ۲، صص ۲۲-۳۴
- فتحی واجارگاه، ک و فخام زاده، پ. (1388). نیازسنجی آموزشی، الگوها و فنون، تهران: انتشارات آبیژ.
- کردناپنج، اسدالله و همکاران. (1991) ابزار سنجش ویژگیهای شخصیتی کارآفرینان. تهران: انتشارات مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت مدرس.
- مهمدی کربلایی، م و خسروی پور، ب و نظام دوست، ح. (۱۳۹۲). تبیین نقش آموزش کشاورزی در فرآیند توسعه کارآفرینی دانش اموختگان رشته کشاورزی. پنجمین همایش ملی آموزش.
- نیلچیان، م و کسای، م. (۱۳۸۸). راهبرد توسعه نیمرخ کارآفرینی دانش اموختگان آموزش عالی، مطالعات مدیریت راهبردی ۸۹-۱۰۷
- یارایی، ع. (۱۳۸۳). بررسی برخی روحیات کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی دانشگاه شیراز

- Chaudhary, H and Jain, S. (2017). Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions of Potential Entrepreneurs in India.
- Fayolle, A. (2015) The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Attitudes and Intention: Hysteresis and Persistence. Pages 75-93.
- Liñán, F. , Rodríguez-Cohard, J. C. , Rueda-Cantuche, José M. (2011). "Factors affecting entrepreneurial intention levels: a role for education", *International Entrepreneurship and Management Journal*, Vol. 7, No.
- Knowles, M. (1973) "The modern practice of adult education", Follett Publishing Co., Chicago, P.85
- Reichert, S. Tauch, C. (2003). Trends and Progress Towards the European Higher Education Area. A Report Prepared for the European University Association (EUA). Genève: EUA.
- Sánchez, J. C. (2011). "University training for entrepreneurial competencies: Its impact on intention of venture creation", *International Entrepreneurship and Management Journal* , Vol. 7, No. 3, pp. 239-254.
- Ussman, A. (1998) University and Entrepreneurship Development International. Conference Budapest Hungary. July p 13-15